

BIZON

Místo výskytu: prémie a lesy Severní Ameriky, jsou chráněni, proto žijí v rezervacích

Délka těla: 250–350 cm

Výška: 150–200 cm

Hmotnost: 350–1000 kg

Potrava: byliny, tráva, různé bobule, žaludy, výhonky stromů, v zimě se spokojí s mechy a lišejníky

Délka života: 18–22 let

Popis: Obrovské statné zvíře, krátká hnědá srst s delšími chlupy kolem krku a předních končetin, typický hrb na zádech, špatný zrak ale skvělý čich (potravu ucítí i pod velikou vrstvou sněhu), na hlavě silné zatočené rohy, které používá v soubojích.

Způsob života: Kdysi byli bizoni hlavní obživou indiánů, ale pak je lidé začali zabíjet pro zábavu. Sdružují se do obrovských stád o počtu až několika tisíců jedinců. Ačkoliv vypadají těžkopádně, mohou v běhu vyvinout rychlost až 50 km/h.

Bílý tatanka

Indiánskou osadou zní bubny. Náčelník sedí v čele ostatních indiánů a tváří se velmi důležitě. Ženy kolébají plačící děti a s napětím čekají na zázrak. Slunce už spálilo vše, co rostlo v okolí. Bylo takové sucho, že i zvířata zmizela z plání a šla si hledat potravu a vodu jinam. Indiáni neměli co jíst. Proto teď s napětím vzhlíželi ke svému náčelníkovi a čekali na zázrak. A dočkali se.

Náčelník vstal a jediným pokynem umlčel bubny. „Zdál se mi v noci sen“, začal tajemně. „Potkal jsem dívku a ta byla celá bílá. Řekla mi – Neboj se o svůj lid, skončí období hladu. Pak se změnila v mládě bílého bizona a zmizela. A já se byl podívat na pláně. Dorazilo tam velké stádo bizonů. A v jejich čele – bílý tatanka, bílý bizon. Bílý bizon je pro nás znamením jednoty a naděje“. Na ta slova propukli indiánští válečníci v jásot. Zase bude co jíst, neumřou hlady.

Ženy utiřily plačící hladové děti a vypravily své muže na lov. Jeden tatanka, jeden bizon zachrání životy celého kmene. Z jeho kůže bude oblečení, boty a pokrývky. Ze šlach ženy vyrobí nitě, z kostí budou zbraně a jiné nástroje, z oháňky ozdoby. A maso se sní. Využijí z tatanky

úplně všechno a pak bohům poděkují a duši tatanky poprosí o odpuštění.

Indiáni ulovili pár bizonů. Jen tolik, aby neumřeli hlady. Bohužel, během lovu přišla o život i matka bizoního telete. Aby nezůstalo opuštěné, vzali je indiáni s sebou do osady. Mysleli si, že to tak bude pro mládě nejlepší.

Malý tatanka, jak indiáni bizonu říkali, vzbudil velký rozruch. Hlavně děti byly nadšené, všechny si jej chtěly pohladit. Mládě bylo stejně velké jako ony a mělo chundelatou srst. Ale hlavně bylo pěkně vyděšené, takové tvory ještě nikdy nevidělo. Bez řečí se dalo zavřít do ohrady a pak jen stálo v koutě a třáslo se strachy. Svýma velkýma očima pozorovalo ten rozruch kolem a nechápalo vůbec nic. Kde je jeho máma? Vždy přece stála u něj a chránila ho.

Když se na pláně snesla noc, osada ztichla. Jen oheň a měsíc vydávaly záři. A indiánský náčelník měl znovu sen. Přišel k němu bílý tatanka a změnil se v ženu. Ta promluvila: „Pusť na svobodu mládě, nepřežilo by tady“. Pak zmizela. Náčelník se probudil.

Chvíli hleděl do tmy a pak šel splnit výzvu bílé ženy. Mládě bizona vyběhlo z otevřené ohrady, ale v půli cesty se ještě zastavilo a upřelo na náčelníka své krásné černé oči. „Sbohem“, zašeptal indián. „A žij v míru“. Pak vešel do svého vigvamu a celý příběh nakreslil vyhaslým uhlíkem na bizoní kůži. Ráno jej přečte svým dětem.

MEDVĚD

Místo výskytu: lesy Evropy, Asie a Severní Ameriky

Délka těla: různá, např. medvěd hnědý kolem 3 m

Hmotnost: až 600 kg

Potrava: bobule, ovoce, kořínky, houby, plži, hmyz; umí si kořist i ulovit, loví jeleny, daňky, srnce; je to všežravec

Délka života: 20–30 let, v zajetí až 50

Popis: Hustý kožich okrové až černé barvy, kulatá hlava, silné nohy, mohutné, až 15 cm dlouhé drápy, v tlamě ostré špičáky, velmi dobrý čich.

Způsob života:

Je samotář, své teritorium si značí strháváním kůry stromů, někdy i močí.

Dokáže velmi rychle běhat, dosáhne rychlosti až 45 km v hodině, umí šplhat po strmých svazích i po stromech, dobře plave. Na

podzim si vytváří zásoby podkožního tuku na zimní spánek, během kterého nežere, nepije ani „nechodí na záchod“ (říkáme, že nevyměšuje).

Neposedný medvídek

Támhle v maliní se něco hýbe. Funí to a poulí před sebe vyděšené oči. Je to medvídek, které se v zimě narodilo, a teď, na jaře, už podniká hrdinské výpravy do okolí

doupěte. Netušilo ale, že mlází maliníku bude mít takovou sílu. Drží medvídka za huňatý kožíšek a ne a ne jej pustit. Nezbyvá, než zavolat na pomoc mámu, ta je vždy nablízku. A byla i tentokrát. Přiběhla a milému méďovi z maliní pomohla. Přiběhli i dva méďovi bráškové a začali si jej dobírat. Kousali jej do uší, skotačili, chytali se za ocásek a stavěli se na zadní jako velcí medvědi.

Zdálo by se, že neposedný medvídek už dostal za vyučenou, ale kdepak. Když medvědice na chvíli zavřela oči, aby si odpočinula, Méďa pomalu opatrně vyklouzнул z její náruče a vydal se na další dobrodružnou výpravu. Dostal totiž chuť na med. Dobře si vzpomínal, jak jim tu dobrotu jednou máma přinesla do brlohu. K medu dostali i pár kořínků a housenku. Chutnalo to báječně! Máma jim tenkrát vyprávěla, co je to med a kde k němu přišla. Prý vysoko v dutině stromů. Méďa doteď netušil, že med roste na stromě. A tak se rozhodl, že jej půjde hledat. Obloukem obešel malinový keř a vydal se směrem, kudy chodívala medvědice.

Cestou jej všechno zajímalo. Chvíli se honil s motýlem, pak ochutnal fialový květ bodláku, zápasil se starou větví a zvědavě poslouchal ťukání datla. Přitom se pomalu vzdaloval od rodného doupěte. Bylo poledne. Slunce stálo nejvyšš na svém nebeském chodníku a v lese vládlo hluboké ticho. Kdo mohl, ukryl se někam do stínu, jen motýli tančili svůj květinový tanec. Méďovi začalo být v huňatém kožíšku taky nějak moc teplo, zalezl proto do stínu lesa. Vtom to ucítil! Tu známou sladkou medovou vůni. Rozechvěle zavěšřil chřípím ve vzduchu a vydal se po stopě. Starý strom našel za chvíli, ale med byl vysoko. Co se dá dělat, Méďa si bude muset pro něj vylézt. Zasekl své ostré drápky do kůry a šplhal. Šlo to pomalu, ale chuť medu byla velice silná. V dutině stromu to varovně bzučelo, ale medvídek nic netušil. Že med vyrábějí lesní včely, mu máma neřekla. Když se ocitl přímo u úlu, vstrčil do štěrbině svůj zvědavý čenich. A to neměl dělat! Včely chránící svůj med mu do něj napíchaly pár bolestivých žihadel. Méďa se tak polekal, že se zapomněl držet stromu a žuchnul do mechu jako hruška. Bolestí kňučel a uháněl, co mu jeho nemotorné tlapky stačily. Rozzlobené včely za ním. V mžiku našel cestu zpátky, ale včely honičku nechtěly vzdát. Do vody, napadlo Méďu instinktivně, a uháněl k potoku. Strčil do něj svůj bolavý čumáček a čekal,

VYDRA

Místo výskytu: stojaté i tekoucí vody Evropy, Asie a Severní Ameriky, v mořích žije vydra mořská

Délka těla: 57–80 cm, vydra mořská až 140 cm

Hmotnost: 3–40 kg (podle druhu)

Potrava: ryby, žáby, raci, ježovky, škeble, ještěrky, někdy i vodní ptáci

Délka života: 18 let i více

Popis: Štíhlé protáhlé tělo,

krátké nohy s plovacími

blanami mezi prsty, hustá

srst, která nepropouští vodu,

ocas používá jako kormidlo, zadní nohy zase jako vesla. Je velmi rychlá a obratná.

Způsob života: Vodní šelma, většinu života tráví ve vodě, pod vodou vydrží až pět minut bez nadechnutí, pod vodou i loví. Svůj kožich si neustále čistí a olizuje, čímž si zajistí, že v něm zůstanou vzduchové bubliny, které nepropustí vodu. Ve vodě žije i v zimě, vyhledává vody, které nezamrzají. Vchod do jejího hnízda bývá pod vodní hladinou, pak chodba stoupá šikmo vzhůru a doupě samotné končí na suchu.

Malá vydra

Je jasná letní noc. Měsíc postříbřil svými paprsky vodní hladinu, ve které skotačila mladá vydra. Z bláta na břehu si udělala klouzačku. Vylezla na břeh a šup – po bříše do

vody. Vůbec jí nevadil špinavý kožíšek, vždyť voda zase všechno bláto dokonale smyla.

Je to teprve týden, co začala žít samostatným životem. Do té doby bydlela s mámou a sourozenci v jedné noře. Bylo fajn mít mámu vždy po ruce. Mohla se kdykoliv napít jejího mléka a o potravu se nemusela starat, máma jim vše nosila až pod nos. Teď ale chce být vydra sama a nemůže se té svobody nabažít.

Jednoho dne se vydra procházela po břehu řeky a hledala, čím by si zpestřila svůj jídelníček. Možná tamhle v mlází bude nějaký slimák nebo ještěrka. Najednou cvak, vydra se chytila do pasti. Vyděsila se a chtěla utéct, ale kovové čelisti držely pevně. Mladá vydra neměla šanci.

Už několik dnů ležela mladá vydra chycená v železech, když šel po břehu hajný se svým psem Barykem. Slunce hřálo, vážky vyváděly své akrobatické kousky a divoké kachny klidně pluly po řece. Baryk se zastavil a zavěštil. Něco ucítil. Otočil se tím směrem a zuřivě se rozštěkal.

Hajný sundal z ramene pušku.

„Baryku, stopa!“ dal psovi povel a ten začal utíkat směrem k řece. Hajný za ním. Za chvíli našli, co Baryk cítil. Mladou, pytláky chycenou vydru. „Chudinko malá,“

pronesl soucitně hajný: „Ukaž, pomůžu ti ven. Zatracení pytláci!“ ulevil si ještě hajný: „Copak nevědí, že vydra je chráněné zvíře?“ Vydra vypadala jako mrtvá, ale hajný poznal, že ještě žije. Vysvobodil ji ze želez a zabalil ji do svého svetru.

Hajný zanesl vydru do hájovny, nožku jí ošetřil a zavázal. Naštěstí nebyla zlomená. Po pár dnech si začala vydra na lidskou společnost zvykat. Brala si jídlo z ruky a hravě dováděla na dvorku ve vaně s vodou. U hajného

jí bylo dobře. Nožka se zahojila a vydra se chovala jako hravé kotě. „Myslím, že je čas vrátit tě do přírody,“ řekl si jednoho dne

hajný. Oblékl se a zamířil k místu, kde mladou vydru kdysi našel. Vydra běžela za ním jako pejsek. Když došli na místo, vydra vklouzla do vody. Poznávala to tam. Něco jako by jí říkalo „vrať se“, ale hlas přírody byl silnější. Ještě párkrát vykoukla z vody, jako by se chtěla rozloučit, a pak zmizela pod hladinou. „Sbohem,“ řekl hajný. „Bude se mi stýskat.“ A vydal se k domovu.

Mladá vydra ale nezapomněla. Vždy, když šel hajný kolem, vylezla z vody a vítala se s ním skotačivým běháním. Za rok z ní byla dospělá chytrá vydra.